

בְּאֶרֶז בְּלִבְנוֹן יִשְׁגָּה, מִה זֶה אֶרֶז? זֶה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, שְׁפָתוֹב בְּחֹר כְּאֶרְזִים. (שׁוֹשֵׁב עַל כֶּסֶף שֶׁל יַעֲקֹב הַשְּׁלֵם) בְּלִבְנוֹן יִשְׁגָּה, בְּלִבְנוֹן וְדָא, וְזֶהוּ הַעֲדָן שְׁלֹמְעֵלָה, שְׁעָלָיו כְּתוּב (שֵׁם סו) עֵינַן לֹא רִאֲתָה אֱלֹהִים זֹולָתָךְ. וְהֶאֱרֹז הַזֶּה בְּאוֹתוֹ מְקוֹם עֲלִיּוֹן יִשְׁגָּה.

וְזֶה בְּגִלוֹת הַאֲחֻרָנָה הוּא כְּמוֹ הָאֶרֶז הַזֶּה שְׁמֵתְעַכֵּב לְעֵלוֹת. וּמִשְׁעָה שְׁעוּלָה עַד שְׁעוּמַד בְּקִיּוּמוֹ הוּא יוֹם, וְתַחֲלַת הַיּוֹם הַאֲחֵר עַד שְׁעוּשָׁה צֶל בְּאוֹר הַיּוֹם. וְהֶאֱרֹז לֹא עוֹלָה אֶלָּא בְּעֵדוֹן שֶׁל הַמַּיִם, כְּמוֹ שְׁנֹאֲמַר (בַּמְדַּבֵּר כו) כְּאֶרְזִים עָלֵי מַיִם. כֶּף אֶרֶז בְּלִבְנוֹן יִשְׁגָּה. שְׁמֵשׁ יוֹצֵא הַמַּעַיִן וְהַנֶּהָר שֶׁל הַמַּיִם לְהִשְׁקוֹת. וְאֶרֶז זֶה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, שְׁפָתוֹב (שִׁיר ה) בְּחֹר כְּאֶרְזִים.

שְׁתוּלִים בְּבֵית יי', לְזַמְנָא דְּמִלְכָּא מְשִׁיחָא. בְּחֻצְרוֹת אֱלֹהֵינוּ יִפְרִיחוּ, בְּתַחֲיִית הַמַּתִּים. עוֹד יְנוּבּוֹן בְּשִׁיבָה - בְּאוֹתוֹ יוֹם שְׁהַעוֹלָם יִמְצֵא חֶרֶב. דְּשָׁנִים וְרַעֲנָנִים יִהְיוּ - לְאַחַר שְׁפָתוֹב (ישעיה סו) הַשְּׁמַיִם הַחֲדָשִׁים וְהָאֶרֶץ הַחֲדָשָׁה. וְאִז, (תהלים קד) יִשְׁמַח ה' בְּמַעֲשָׂיו כְּתוּב. וְכֹל כֶּף לְמָה? (תהלים צב) לְהַגִּיד כִּי יֵשׁר ה' צוּרֵי וְלֹא עוֹלָתָהּ בּוֹ.

עוֹד פָּתַח וְאָמַר, (משלי טו) אִישׁ תְּהַפְּכוֹת יִשְׁלַח מְדוֹן וְנִרְגָן מְפָרִיד אֱלוֹף. אִישׁ תְּהַפְּכוֹת יִשְׁלַח מְדוֹן, כְּמוֹ שְׁאֲמַרְנוּ, הַרְשָׁעִים עוֹשִׂים פָּגָם לְמַעְלָה. וְנִרְגָן מְפָרִיד אֱלוֹף, מְפָרִיד אֱלוֹפוֹ שֶׁל עוֹלָם, וְזֶה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא.

דְּבַר אַחַר אִישׁ תְּהַפְּכוֹת יִשְׁלַח מְדוֹן - מִה זֶה יִשְׁלַח? יִשְׁלַח אֶת אוֹתָן נְטִיעוֹת. מְדוֹן - שְׁיִנְקִים מִן הַצֵּד שֶׁל הַדִּין. וְנִרְגָן מְפָרִיד אֱלוֹף, כְּמוֹ שְׁאֲמַרְנוּ, שֶׁהַרְשָׁעִים עוֹשִׂים פָּגָם לְמַעְלָה. מְפָרִיד -

בְּאֶרֶז בְּלִבְנוֹן יִשְׁגָּה, מִהוּ אֶרֶז. דָּא קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא. דְּכַתִּיב, בְּחֹר כְּאֶרְזִים. (ס"א דְּחֵיב עַל בּוֹרְסָא דְּנַעֲקֵב שְׁלִימָא) בְּלִבְנוֹן יִשְׁגָּה, בְּלִבְנוֹן וְדָא, וְדָא הוּא עֲדָן דְּלַעִילָא, דְּעָלִיהַ פְּתִיב (ישעיה טו) עֵינַן לֹא רִאֲתָה אֱלֹהִים זֹולָתָךְ. וְהֵאֱרֹז, בְּהֵהוּא אַתְרַ עֲלָאָה, יִשְׁגָּה.

וְדָא בְּגִלוֹתָא בְּתַרְאָה הוּא כְּהֵאֱרֹז, דְּאֲתַעֲכֵב לְסִלְקָאָה. וּמִשְׁעָתָא, דְּסִלִּיק עַד דְּקָאִים בְּקִיּוּמִיהַ, הוּא יוֹמָא. וְשִׁירוֹתָא דִּיּוֹמָא אַחֲרֵינָא, עַד דְּעֵבִיד צֶל בְּנֵהוּרָא דִּימְמָא. וְאֶרֶז לֹא סָלִיק, אֶלָּא בְּעֵדוּנָא דִּמְיָא. כְּמָה דְּאֲתָא אָמַר (בַּמְדַּבֵּר כו) כְּאֶרְזִים עָלֵי מַיִם. כֶּף אֶרֶז בְּלִבְנוֹן יִשְׁגָּה. דְּמִתְמָן נְפִיק מִבּוּעָא וְנֵהוּרָא דִּמְיָא, לְאַשְׁקָאָה. וְאֶרֶז, דָּא קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּכַתִּיב, (שִׁיר הַשִּׁירִים ה) בְּחֹר כְּאֶרְזִים.

שְׁתוּלִים בְּבֵית יי', לְזַמְנָא דְּמִלְכָּא מְשִׁיחָא. בְּחֻצְרוֹת אֱלֹהֵינוּ יִפְרִיחוּ, בְּתַחֲיִית הַמַּתִּים. עוֹד יְנוּבּוֹן בְּשִׁיבָה, בְּהֵהוּא יוֹמָא דִּישְׁתַּכַּח עֲלֵמָא חֶרֶב. דְּשָׁנִים וְרַעֲנָנִים יִהְיוּ, לְבָתֵּר דְּכַתִּיב, (ישעיה טו) הַשְּׁמַיִם הַחֲדָשִׁים וְהָאֶרֶץ הַחֲדָשָׁה, וּכְדִין (תהלים קד) יִשְׁמַח יי' בְּמַעֲשָׂיו כְּתִיב. וְכֹל כֶּף וְכֹל כֶּף לְמָה (תהלים צב) לְהַגִּיד כִּי יֵשׁר יי' צוּרֵי וְלֹא עוֹלָתָהּ בּוֹ.

הֵנוּ פָּתַח וְאָמַר, (משלי טו) אִישׁ תְּהַפְּכוֹת יִשְׁלַח מְדוֹן וְנִרְגָן מְפָרִיד אֱלוֹף. אִישׁ תְּהַפְּכוֹת יִשְׁלַח מְדוֹן, כְּמָה דְּאָמַרְן, חֵיבִיָּא עֲבָדֵי פְּגִימוֹ לַעִילָא. וְנִרְגָן מְפָרִיד אֱלוֹף, מְפָרִיד אֱלוֹפוֹ שֶׁל עוֹלָם, וְדָא קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא.

דְּבַר אַחַר אִישׁ תְּהַפְּכוֹת יִשְׁלַח מְדוֹן. מִהוּ יִשְׁלַח. יִשְׁלַח לְאִינּוֹן נְטִיעָן. מְדוֹן: דִּינְקָן מִסְטָרָא דְּדִינָא. וְנִרְגָן מְפָרִיד אֱלוֹף,

מִן הַצֵּד שֶׁל הַדִּין. וְנִרְגָן מְפָרִיד אֱלוֹף, כְּמוֹ שְׁאֲמַרְנוּ, שֶׁהַרְשָׁעִים עוֹשִׂים פָּגָם לְמַעְלָה. מְפָרִיד -

שְׁהִיחֹד לֹא נִמְצָא, מִפְּרִיד אֶת הַגְּבִירָה מִהַמְּלֶךְ, וְאֶת הַמְּלֶךְ מִהַגְּבִירָה. וּמִשּׁוּם כֵּן לֹא נִקְרָא אֶחָד, שְׂאֶחָד אֵינּוּ נִקְרָא אֲלֵא כִּשְׁהֵם בְּזוּוג אֶחָד. אוֹי לְאוֹתָם הַרְשָׁעִים שְׁעוֹשִׂים פְּרוּד לְמַעֲלָה. אֲשֶׁרִי הַצְּדִיקִים שְׁמַעְמִידִים אֶת הַקְּיוּם שְׁלַמְעֲלָה, וְאֲשֶׁרִי בַּעֲלֵי הַתְּשׁוּבָה שְׁמַשִּׁיבִים הַכֹּל לְמִקּוּמָם.

וְעַל זֶה שְׁנִינּוּ, הַמְּקוּם שְׁבַעֲלֵי תְּשׁוּבָה יוֹשְׁבִים, צְדִיקִים גְּמוּרִים לֹא יוֹשְׁבִים בּוֹ. מַה הַטַּעַם? אֲלֵא הֵם הַתְּפַקְנֵנוּ בְּמִקּוּם עֲלִיּוֹן בְּמִקּוּם שְׁהַשְׁקָאת הַגֵּן נִמְצָאת מִשָּׁם. וְזוֹהִי תְּשׁוּבָה, וְעַל זֶה נִקְרָאִים בַּעֲלֵי תְּשׁוּבָה. וְאֵלּוּ מִתְּפַקְנִים בְּמִקּוּם אַחַר שְׁנִקְרָא צְדִיק.

וְעַל זֶה אֵלֶּה יוֹשְׁבִים בְּמִקּוּם עֲלִיּוֹן, וְאֵלֶּה יוֹשְׁבִים בְּמִקּוּם קָטָן. מַה הַטַּעַם? אֵלּוּ מְשִׁיבִים מִים לְמִקּוּמָם מִהַמְּקוּם הַעֲלִיּוֹן שֶׁל הַנְּהַר הַעֵמֶק, עַד אוֹתוֹ מְקוּם שְׁנִקְרָא צְדִיק. וְצְדִיקִים גְּמוּרִים מְשַׁפְּעִים מֵאוֹתוֹ מְקוּם שֶׁהֵם יוֹשְׁבִים לְעוֹלָם הַזֶּה. וְעַל כֵּן אֵלּוּ עֲלִיּוֹנִים וְאֵלּוּ תַּחְתּוֹנִים. אֲשֶׁרִי חֵלְקָם שֶׁל בַּעֲלֵי הַתְּשׁוּבָה, וְאֲשֶׁרִי חֵלְקָם שֶׁל הַצְּדִיקִים שְׁבַגְלָלָם הַעוֹמֵד עוֹמֵד.

זֶהוּ שְׁכַתּוּב, וְהִיא כִּי יַחֲטֵא וְאֵשׁ וְגו'. מַה פְּתוּב לְמַעֲלָה? אוֹ מִצָּא אֲבָדָה וְכַחֵשׁ בְּגו', וְהָא בְּגִין דָּא אֶסְתַּלַּק קַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מִפְּלָא. כְּפִיכּוּל קַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לֹא אֶשְׁתַּכַּח בְּקִיּוּמִיהּ, דְּהָא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל אֶתְפָּרְשָׁא מֵאֶתְרָהּ, הָדָא הוּא דְכַתִּיב, (ירמיה

א) אֲבָדָה הָאֱמוּנָה. מָאִי אֱמוּנָה. דָּא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. כְּמָה דָּאֵת אֱמֵר (תהלים צב) וְאֱמוּנָתְךָ בְּלִילוֹת. אֲבָדָה הָאֱמוּנָה, כְּמוֹ שְׁנִאֲמַר עַל מַה אֲבָדָה הָאֱרֶץ, וְהַפֵּל אֶחָד.

כְּמָה דְאֶמְרֵן, חֲיִיבָא עַבְדִּין פְּגִימוּ לְעִילָא. מִפְּרִיד: דִּיחֻדָּא לֹא אֶשְׁתַּכַּח, מִפְּרִיד, לְמִטְרוּנִיתָא מִמְלָכָא. וְלְמִלְכָּא מִמִּטְרוּנִיתָא. וּבְגִין כֵּן לֹא אֶקְרִי אֶחָד, דְּאֶחָד לֹא אֶקְרִי, אֲלֵא כַּד אֵינּוּן בְּזוּוגָא חָדָא. וְוִי לְאֵינּוּן חֲיִיבָא דְעַבְדִּין פְּרוּדָא לְעִילָא. וְזָכָאִין אֵינּוּן צְדִיקִיָּא, דְאֵינּוּן מְקִיָּיִמֵן קִיּוּמָא דְלְעִילָא, וְזָכָאִין אֵינּוּן מְאֵרִיהוֹן דְתְּשׁוּבָה דְתִיבִין כְּלָא לְאֶתְרִיָּהּ.

וְעַל דָּא תְּנִינּוּ, אֶתְר דְּבַעֲלֵי תְּשׁוּבָה יְתִבִי, צְדִיקִים גְּמוּרִים לֹא יְתִבִי בִּיהּ. מָאִי טַעְמָא. אֲלֵא אֵינּוּן אֶתְפַּקְנֵנוּ בְּאֶתְר עֲלָא, בְּאֶתְר דְשִׁקְיוֹ דְגִנְתָּא מִשְׁתַּכַּח מִתְּפָן. וְדָא הוּא תְּשׁוּבָה. וְעַל דָּא אֶקְרוּן בַּעֲלֵי תְּשׁוּבָה. וְאֵלִין אֶתְפַּקְנֵנוּ בְּאֶתְר אַחְרָא, דְאֶקְרִי צְדִיק.

וְעַל דָּא אֵלִין יְתִבִין בְּאֶתְר עֲלָא, וְאֵלִין יְתִבִין בְּאֶתְר זוּטְרָא. מָאִי טַעְמָא. אֵלִין תִּיבִין מִיָּא לְאֶתְרִיָּהּ, מֵאֶתְר עֲלָא דְנֶהְרָא עַמִּיקָא, עַד הֵהוּא אֶתְר דְאֶקְרִי צְדִיק. וְצְדִיקִים גְּמוּרִים, נְגִדִין לוֹן מִהֵהוּא אֶתְר דְאֵינּוּן יְתִבִי, לְהֵאִי עֲלָמָא. וְעַל דָּא אֵלִין עֲלָאִין וְאֵלִין תְּתַאֲיִן. וְזָכָאִי חוּלְקִיהוֹן דְמֵאֵרִי תְּשׁוּבָה. וְזָכָאִי חוּלְקִיהוֹן דְצְדִיקִיָּא, דְבְּגִינִיהוֹן עֲלָמָא מִתְקִיָּמָא.

הָדָא הוּא דְכַתִּיב וְהִיא כִּי יַחֲטֵא וְאֵשׁ וְגו'. מַה פְּתִיב לְעִילָא, אוֹ מִצָּא אֲבָדָה וְכַחֵשׁ בְּגו', דְּהָא בְּגִין דָּא אֶסְתַּלַּק קַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מִפְּלָא. כְּפִיכּוּל קַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לֹא אֶשְׁתַּכַּח בְּקִיּוּמִיהּ, דְּהָא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל אֶתְפָּרְשָׁא מֵאֶתְרָהּ, הָדָא הוּא דְכַתִּיב, (ירמיה

א) אֲבָדָה הָאֱמוּנָה. מָאִי אֱמוּנָה. דָּא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. כְּמָה דָּאֵת אֱמֵר (תהלים צב) וְאֱמוּנָתְךָ בְּלִילוֹת. אֲבָדָה הָאֱמוּנָה כְּמָה דָּאֵת אֱמֵר (ירמיה

ב) עַל מַה אֲבָדָה הָאֱרֶץ, וְכֵלָא חַד.